

TOVE
JANSSON

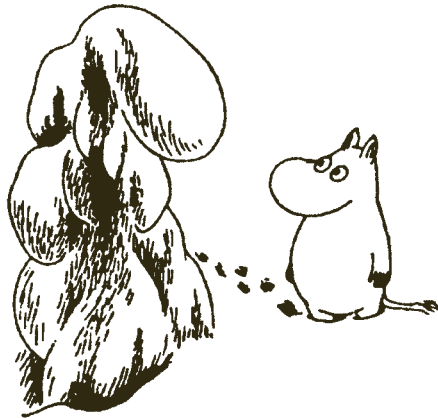
TAIKATALVI

WSOY

TOVE JANSSON

TAIKATALVI

SUOMENTANUT
LAILA JÄRVINEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Äidilleni

MUUMIKIRJAT:

Muumit ja suuri tuhotulva 1991

(alkuteos *Småtrollen och den stora översvämningen* 1945)

Muumipeikko ja pyrstötähti 1955 (alkuteos *Kometjakten* 1946,
tekijän uudelleenmuokkaama laitos *Kometen kommer* 1968)

Taikurin hattu 1956 (alkuteos *Trollkarlens hatt* 1948)

Muumipapan urotyöt 1963 (alkuteos *Muminpappans Bravader*
Skrivna av Honom Självt 1950, tekijän uudelleenmuokkaama

laitos *Muminpappans memoarer* 1968)

Vaarallinen juhannus 1957 (alkuteos *Farlig midsommar* 1954)

Taikatalvi 1957 (*Trollvinter* 1957)

Näkymätön lapsi ja muita kertomuksia 1962

(*Det osynliga barnet och andra berättelser* 1962)

Muumipappa ja meri 1965 (*Pappan och havet* 1965)

Muumilaakson marraskuu 1970

(alkuteos *Sent i november* 1970)

Alkuteos *Trollvinter*

Tekijän kuvittama

© Tove Jansson 1957, Moomin Characters™

Suomenkielisen laitoksen

ensimmäinen painos ilmestynyt 1957

Suomennoksen tarkistus WSOY 2018

ISBN 978-951-0-45250-9

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

ENSIMMÄINEN LUKU 9

Lumen peittävä salonki

TOINEN LUKU 18

Noiduttu uimahuone

KOLMAS LUKU 32

Suuri pakkanen

NELJÄS LUKU 52

Ne salaperäiset

VIIDES LUKU 74

Yksinäiset vieraat

KUUDES LUKU 110

Ensimmäinen kevät

ENSIMMÄINEN LUKU

Lumen peittämä salonki

Taivas oli melkein musta, mutta lumi oli kuutamossa kirkkaan sinistä.

Meri nukkui jään alla, ja syvällä mullassa juurien välissä pienet mönkiäiset näkivät unta keväästä. Mutta siihen oli vielä melkoinen matka, sillä talvi ei ollut pitemmällä kuin vähän ohi uudenvuoden.

Juuri siinä, missä laakso teki loivan kaarteensa kohotakseen vuorta kohti, oli lumen peittämä talo. Se oli kuin merkillisen muotoinen kinos ja näytti hyvin yksinäiseltä. Aivan sen lähellä mutkitteli joki sysimustana jäisten töyräiden välissä; virta oli pitänyt veden sulana koko talven. Mutta sillan yli ei kulkenut jalanjälkiä, ja tuulen tuomat kinokset olivat talon ympärillä koskemattomat.

Mutta sisällä oli kuitenkin lämmintä. Kellarin uunissa paloi hiljalleen turvetta tavattomat määrät. Kuu kurkisti sisään ikkunasta ja paistoi huonekalujen valkeille talvipäällisille ja kristallikruunuun, joka oli verhottu tyllillä. Ja salongissa, talon suurimman kaakeliuunin ympärillä, nukkui muumiperhe pitkää talviuntaan.

Muumit olivat aina nukkuneet marraskuusta huhtikuuhun, sillä niin olivat heidän esi-isänsä tehneet, ja muumipeikot pysyvät perityissä tavoissaan. Kaikilla oli vatsa täynnä kuusenneulasia aivan niin kuin heidän esi-isilläänkin oli ollut, ja vuoteiden viereen he olivat toiveikkaina koonneet kaiken mitä saattoi tarvita aikaisin keväällä: lapioita, polttolaseja, filminpätkiä, tuulimittareita ja sen semmoisia esineitä.

Hiljaisuus oli rauhallinen ja täynnä odotusta.

Joku huokaisi toisinaan ja käpertyi syvemmälle makuukuoppaansa.

Kuunsäde vaelsi keinutuolia pyyhkäisten salongin pöydälle, ryömi vuoteen päädyn messinkinuppien ylitse ja paistoi suoraan Muumipeikon kasvoihin.

Ja silloin tapahtui sellaista, mitä ei ollut nähty ei kuultu sen koommin, kun ensimmäinen muumi vaipui talviuneen. Muumipeikko heräsi eikä saanut enää unta.

Hän katseli kuutamoa ja ikkunaruudussa hohtavia jääkiteitä. Hän kuuli uunin kohisevan kellarissa, valpastui ja joutui yhä suuremman hämmästyksen valtaan. Lopulta hän nousi ja tassutteli äitinsä vuoteen ääreen.

Muumipeikko veti tätä varovasti korvasta, mutta äiti ei herännyt vaan käpertyi penseäksi palloksi.

Ellei edes äiti herää, on turha yrittääkään toisia, ajatteli Muumipeikko ja tassutteli eteenpäin läpi vieraan, salaperäisen talon. Kellot olivat pysähtyneet jo aikoja sitten ja kaikkea peitti ohut tomukerros. Salongin pöydällä näkyi liemimalja, jossa oli syksyn jäljiltä kuusenneulasia. Ja tylliin kiedottu kristallikruunu helisi hiljaa itsekseen.

Muumipeikkoa alkoi äkkiä pelottaa ja hän pysähtyi lämpöiseen pimeyteen, jonne kuunjuova ei yltänyt. Hän tunsu itsensä hirveän hylätyksi.

– Äiti! Herää! Muumipeikko huusi vetäessään äitinsä peittoa.
– Koko maailma on kadonnut!

Mutta äiti ei herännyt. Hänen kesäiset unensa muuttuivat vähäksi aikaa rauhattomiksi ja huolestuneiksi, mutta hän ei jaksanut herätä. Muumipeikko käpertyi matolle hänen vuoteensa viereen, ja pitkä talviyö jatkui.

Aamun koittaessa alkoi katolla oleva lumikinos liikkua. Se liukui jonkin matkaa, hurahti sitten päättäväisesti räystäään yli ja mätkähti pehmeästi maahan.

Nyt olivat kaikki ikkunat hautautuneet lumeen ja vain heikko harmaa kajastus pääsi ruutujen läpi taloon. Salonki näytti entistä epätodellisemmalta, aivan kuin se olisi ollut syvällä, syvällä maan alla.

Muumipeikko kuunteli kauan korvat pystyssä, sitten hän sytytti yölampun ja tassutteli lipaston ääreen lukeakseen Nuuskamuikkusen kevätkirjeen. Se oli tavallisella paikallaan pienen merenvahasta tehdyn raitiovaunun alla, ja se oli samanlainen kuin aiemmatkin kevätkirjeet, jotka Nuuskamuikkunen

oli jättänyt lähtiessään lokakuussa vaeltamaan etelää kohti.

Ensin siinä luki Nuuskamuikkusen suurilla pyöreillä kirjaimilla: *Hei*. Itse kirje oli lyhyt.

*Nuku hyvin äläkä sure. Ensimmäisenä lämpimänä
kevätpäivänä olen taas täällä luonasi.
Rakenna pato minua odotellessasi.*

Nuuskamuikkunen

Muumipeikko luki kirjeen moneen kertaan, ja äkkiä hän tunsivat olevansa nälkäinen.

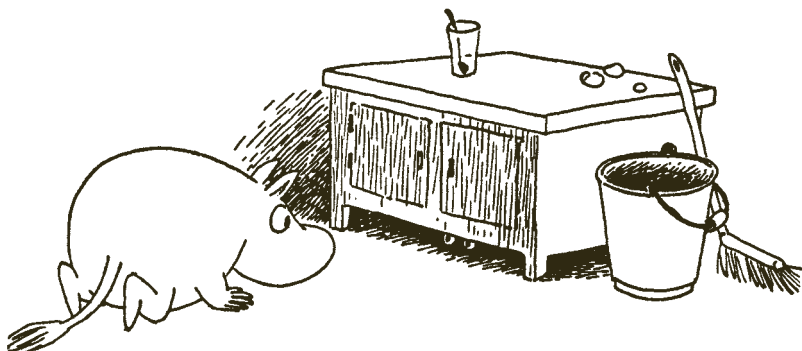
Hän meni keittiöön. Sekin oli peninkulmien syvyydessä maan alla, kolean siisti ja tyhjä huone. Ruokakomero oli yhtä autio. Sieltä ei löytynyt muuta kuin pullollinen käynnyttä puolukkamehua ja puoli pakettia pölyistä näkkileipää.

Hän istuutui keittiönpöydän alle, alkoi syödä ja luki samalla vielä kerran Nuuskamuikkusen kirjeen.

Sitten hän paneutui selälleen ja katseli pöydän alla olevia nelikulmaisia puupalikoita. Oli hirveän hiljaista.

– Hei, kuiskasi Muumipeikko. – Nuku hyvin äläkä sure. Ensimmäisenä lämpimänä kevätpäivänä, hän sanoi hieman kovemmin. Ja sitten hän lauloi täyttä kurkkua: – Olen taas täällä luonasi! Olen luonasi taas ja kevät on ja lämmin on ja minä olen täällä, ja sitten me kuljetaan täällä ja siellä, jokaisella tiellä...

Hän vaikenä äkkiä huomattessaan kaksi silmää, jotka tuijottivat häneen tiskipöydän alta.

Hän tuijotti takaisin, ja oli yhtä hiljaista kuin aiemminkin. Sitten silmät katosivat.

– Odota, huusi Muumipeikko hädissään. Hän ryömi tiskipöydän luo ja houkutteli hiljaa: – Tule, tule! Älä pelkää. Minä olen kiltti. Tule takaisin...

Mutta kuka sitten tiskipöydän alla asuikin, hän ei tullut takaisin. Muumipeikko pani näkkileivän palasia lattialle riviin ja kaatoi hieman puolukkamehua niiden viereen.

Hänen palatessaan takaisin salonkiin kristallit helisivät surumielisesti katossa.

– Nyt minä menen tieheni, Muumipeikko sanoi ankarasti kristallikruunulle. – Minä olen kyllästynyt teihin kaikkiin ja lähden etelään päin Nuuskamuikkusta vastaan.

Hän yritti avata ulko-ovea, mutta se oli jäätynyt kiinni.

Hän juoksi vingahdellen ikkunasta ikkunaan, mutta kaikki olivat jäätyneet kiinni. Silloin yksinäinen Muumipeikko rynnäsi ullakolle, paiskasi kattoluukun auki ja kiipesi katolle.

Kylmä ilma tulvahti häntä vastaan.

Hän haukkoi henkeään, luiskahti ja vieri alas räystäältä. Ja niin Muumipeikko tupsahti avuttomana uuteen, vaaralliseen maailmaan ja vajosi syvälle elämänsä ensimmäiseen lumikinokseen. Se pisteli epämiellyttävästi hänen sametti-ihoaan, mutta samalla hänen kuononsa tunsu uuden haju. Se oli vakavampi kuin mikään hänen ennen tuntemansa haju ja hiukan pelottavakin. Mutta se ravisti pois viimeisetkin unenrippeet ja teki hänet uteliaaksi.

Harmaa puolihämärä peitti tiheänä koko laakson. Mutta laakso ei ollut enää vihreä, se oli valkea. Kaikki liikkuva oli nyt liikkumatonta. Kaikki elävät äänet olivat poissa. Kaikki kulmikas oli muuttunut pyöreäksi.

– Se on lunta, kuiskasi Muumipeikko. – Äiti on kuullut puhutavan siitä, ja sitä sanotaan lumeksi.

Muumipeikon tietämättä hänen ihonsa samettipinta päätti ruveta kasvamaan.

Se päätti muuttua vähitellen turkiksi, jota saattoi tarvita talvisin. Edessä oli pitkä urakka, mutta päätös oli tehty. Ja sehän on aina hyvä juttu.

Sillä aikaa Muumipeikko itse talsi vaivalloisesti lumessa eteenpäin ja tuli joelle. Se oli sama joki, joka kiiruhti kirkkaana ja iloisena Muumipeikon kesäpuutarhan läpi. Mutta nyt se näytti aivan toisenlaiselta. Se oli musta ja välinpitämätön, sekin kuului uuteen maailmaan, johon Muumipeikko ei ollut kotiutunut.

Hän katsoi varmuuden vuoksi siltaa. Hän katsoi postilaatikkoa. Ne olivat ennallaan. Hän kohotti laatikon kantta, mutta sinne ei ollut saapunut muuta postia kuin kuihtunut lehti, jossa ei ollut kirjoitusta.

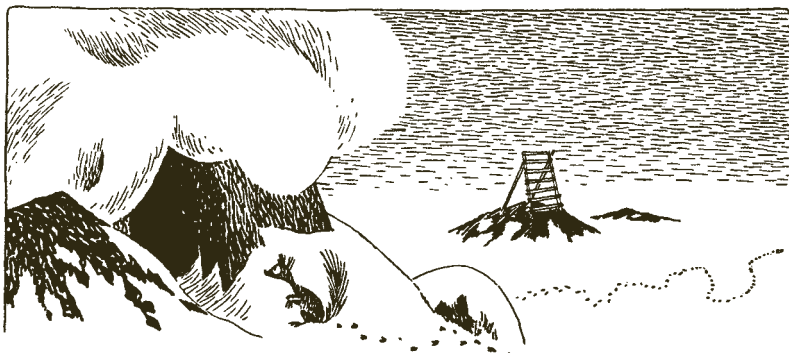

Nyt hän oli tottunut talven hajuun, eikä se enää tehnyt häntä uteliaaksi.

Hän katsoi jasmiinipensasta, jossa paljaat oksat olivat huolimattomasti sikin sokin, ja ajatteli kauhistuneena: Se on kuollut. Koko maailma on kuollut minun nukkuessani. Tämä maailma kuuluu jollekin toiselle, jota minä en tunne. Ehkä Mörölle. Tätä ei ole luotu muumipeikkojen asuinpaikaksi.

Hän epäröi hetken. Mutta sitten hänestä tuntui, että oli vielä pahempaa olla aivan yksin hereillä, kun ympärillä nukuttiin.

Ja niin Muumipeikko tassutteli ensimmäiset jäljet sillan yli ja rinnettä ylös. Ne olivat hyvin pienet mutta päättäväiset jäljet, ja ne menivät suoraan puiden lomitse etelää kohti.

TOINEN LUKU

Noiduttu uimahuone

Meren puolella, hieman lännempänä, hyppeli pieni orava umpimähkään sinne tänne lumessa. Hän oli oikein höpsö pieni orava; ajatuksissaan hän sanoi itseään aina ”oravaksi, jolla on kaunis häntä”.

Muuten hän ei ajatellut usein eikä pitkää aikaa. Hän pikeminkin tunnusteli ja nuuhki. Juuri nyt hän oli tuntenut, että patja hänen pesässään alkoi käydä liian kovaksi, ja lähtenyt etsimään uutta.

Silloin tällöin hän mumisi itsekseen ”patja...”, ettei olisi unohtanut mitä oli etsimässä. Hän unohti niin helposti.

Orava hyppeli ristiin rastiin, milloin puiden lomaan, milloin jälle, hän työnsi kuononsa lumeen ja mietti, katsoi taivaalle, pudisti päätänsä ja hyppeli taas eteenpäin.

Lopulta hän tuli luolalle ja pistäytyi sinnekin. Mutta joudut-

tuaan niin pitkälle hän ei enää jaksanut keskittyä vaan unohti kokonaan patjan. Hän istuutui sen sijaan hännälleen ja alkoi ajatella, että häntä voisi sanoa myös ”oravaksi, jolla on kauniit viikset”.

Luolan lattialle, oviaukkoa peittävän kinoksen taakse, oli levitetty olkia. Ja oljilla kökötti pahvilaatikko, jonka kannessa oli ilma-aukko.

– Ihmeellistä, sanoi orava hämmästyneenä. – Tuota pahvilaatikkoa ei ollut täällä aikaisemmin. Tässä on varmasti jotakin vinossa. Tai sitten tämä on kokonaan väärä luola. Tai minä olen ehkä väärä orava, mutta sitä en oikein uskoisi.

Hän näpersi laatikon kannesta kulman auki ja pisti päänsä sisään. Hänen kuononsa osui lämpimässä johonkin pehmeään ja mukavaan, ja hän muisti äkkiä patjansa. Pienillä, terävillä hampaillaan hän puri reiän pehmeään aineeseen ja veti ulos villatukon.

Hän kiskoi ulos tukon toisensa jälkeen, sai sylin täydeltä villaa ja kaivoi kiivaasti kaikilla neljällä käpälällään. Hän oli hyvin tyytyväinen ja iloinen.

Mutta äkkiä joku yritti purra oravaa käpälään. Hän vetäytyi salamannopeasti ulos laatikosta ja epäröi hetken, mutta päätti sitten olla enemmän utelias kuin peloissaan.

Hetken kuluttua kannen reiästä työntyi vihainen pörrötukkainen pää.

- Oletko sinä aivan viisas?! sanoi pikku Myy.
- En, en ollenkaan usko, vastasi orava.
- Nyt sinä olet herättänyt minut, jatkoi pikku Myy ankarasti.
- Ja olet syönyt minun makuupussini. Mitä sinä oikein puuhaat?

Mutta orava oli niin ällistynyt, että unohti jälleen patjan.

Pikku Myy tuhahti ja tuli kokonaan ulos pahvilaatikosta. Hän laski kannen sisarensa päälle ja meni koetamaan lunta.

– Vai niin, tältä se siis näyttää, hän sanoi. – Kaikkeaa ne keksivät.

Hän teki heti lumipallon ja heitti sillä tarkasti oravaa. Sitten pikku Myy lähti luolasta ulos tarkastamaan talvea. Ensi töikseen hän liukastui jäisellä kalliolla ja mätkähti kipeästi istualleen.

– Vai niin, pikku Myy sanoi uhkaavasti. – Vai sillä tavalla!

Sitten hän tuli ajatelleeksi, miltä joku myy näyttää jalat taivasta kohti, ja nauroi itsekseen pitkän aikaa. Hän katsoi kalliota ja mietti. Sitten hän sanoi ”Ahaa” ja lasketeli pepullaan koko korkean rinteen ylhäältä alas, hyppyyrit ja kaikki, kauas kiiltävälle jälle asti.

Hän teki sen vielä kuusi kertaa ja huomasi, että hänen vatsaansa alkoi palella.

Silloin pikku Myy meni takaisin luolaan ja kaatoi kuvan sisarensa ulos pahvilaatikosta. Myy ei tosin ollut

koskaan nähnyt kelkkaa, mutta hänestä tuntui, että pahvilaati-koita saattoi käyttää jotenkin järkevästi.

Mitä oravaan tulee, hän istui metsässä ja katseli hajamielisenä puusta puuhun.

Hän ei kautta häntänsä voinut muistaa, missä puussa hän asui ja mitä hän oikeastaan oli ulkona etsimässä.

Muumipeikko ei ollut ehtinyt kovinkaan pitkälle etelään päin, kun pimeys puiden alla alkoi tihentyä.

Käpälät upposivat joka askeleella syvälle lumeen, eikä lumi ollut enää niin jännittävää kuin alussa.

Metsä oli aivan hiljainen ja liikkumaton. Silloin tällöin oksalta tömähti suuri lumikimpale maahan. Oksa keinui hetken, ja sitten kaikki oli jälleen elotonta.

Koko maailma nukkuu talviunta, mietti Muumipeikko. Minä yksin olen hereillä enkä osaa nukkua. Minä yksin vaellan vaeltamistani päiviä ja viikkoja, kunnes minäkin muutun lumikinokseksi, josta kukaan ei edes tiedä mitään.

Ja sitten metsä aukeni ja hänen alapuolellaan oli uusi laakso. Hän näki sen toisella puolella Yksinäiset Vuoret. Aivan kuin laine laineen perästä ne vaelsivat kohti etelää ja näyttivät yksinäisemmiltä kuin koskaan ennen.

Vasta nyt Muumipeikkoa alkoi paleltaa oikein kunnolla. Ilta-pimeä tuli ryömien rotkosta ja kiipesi hitaasti jäätyneitä harjanteita kohti. Lunta oli siellä ikään kuin terävinä valkeina hampaina mustaa kalliota vasten. Valkeaa ja mustaa ja autiota niin kauas kuin silmä kantoi.

– Tuolla noiden takana on Nuuskamuikkunen, Muumipeikko

sanoi itsekseen. – Hän istuu siellä jossakin ja syö appelsiinia. Jos tietäisin hänen tietävän, että minä kiipeän näiden vuorten yli hänen takiaan, niin silloin minä voisin kiivetä. Mutta aivan yksin siitä ei tule mitään.

Ja Muumipeikko kääntyi ja alkoi palata hitaasti takaisin omia jälkiään.

Minä vedän kaikki kellot, hän ajatteli. Ehkä kevät sitten saapuu hieman nopeammin. Ja voihan sattua, että joku heistä herää, jos esimerkiksi satun rikkomaan jonkin suuren esineen.

Mutta hän tiesi, ettei kukaan herää.

Silloin sattui äkkiä jotakin. Pienet jäljet kulkivat suoraan poikki Muumipeikon omien jälkien. Hän seiso i hiljaa ja tuijotti niitä pitkän aikaa. Joku elävä olento oli tassutellut läpi metsän, ehkä vain puoli tuntia sitten. Se ei voinut olla kaukana. Se kulki laaksoon päin, ja sen täytyi olla pienempi kuin hän itse. Kämpälät eivät olleet vajonneet lumeen juuri ollenkaan.

Muumipeikolle tuli kuuma olo hännäntupsusta korviin asti.

– Odota! hän huusi. – Älä jätä minua!

Hän kompuroi vingahdellen läpi lumen, ja äkkiä pimeään ja yksinäisyyden pelko syöksyi hänen kimppuunsa.

Tuo pelko oli kai piillyt jossakin koko ajan siitä asti kun hän heräsi nukkuvassa talossa, mutta vasta nyt hän uskalsi pelätä oikein toden teolla.

Hän ei huutanut enää, sillä hän pelkäsi ettei saisi vastausta. Hän ei uskaltanut nostaa kuonoaan jäljistä, jotka hädintuskin näkyivät pimeässä. Hän rämpi ja ryömi ja vikisi koko ajan itsekseen.

Ja äkkiä hän näki valon.

Muumipeikko herää talviuniltaan ja joutuu keskelle
uutta ja salaperäistä vuodenaikaa. Ulkona on valkeaa,
kylmää ja hiljaista. Luminen maailma on täynnä
vaaroja ja salamyhkäisiä olentoja.

Taikatalven upeat nelivärikuvat julkaistiin aikoinaan
vain kirjan italiankielisessä laitoksessa. Nyt teos hehkuu
ensimmäistä kertaa väreissä myös suomeksi
tehden Muumipeikon talvesta entistä
taianomaisemman!

	 9 789510 452509
www.wsoy.fi	L84.2 ISBN 978-951-0-45250-9